

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura
Oficina de Difusió Artística

DOSSIER DE PREMSA

, l'atzar

Exposició itinerant 2025-2028

I, de sobte, l'atzar

Incerteses, destins i casualitats
en la Col·lecció MACBA

Joan Brossa, Luz Broto, Joana Cera, Joan Jonas, Teresa Margolles, Martin Llaveneras,
Fina Miralles, Joan Ponç, Sergio Prego, Enrique Ramirez, Allan Sekula i Oriol Vilanova
A cura de Clàudia Elies

Sala Muncunill
10.04.26 – 14.06.26

diba.cat/ca/web/oda/expoatzar
#ExpoAtzar

ÍNDEX

---

1. PRESENTACIÓ DE L'EXPOSICIÓ A CÀRREC DEL PROGRAMA D'ARTS VISUALS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA
Pàgina 3
2. PRESENTACIÓ DE L'EXPOSICIÓ A CÀRREC DE LA COMISSÀRIA, CLAUDIA ELIES
Pàgina 4
3. LES OBRES I ELS ARTISTES
Pàgina 6
4. LA COMISSÀRIA
Pàgina 18
5. SERVEIS AL VISITANT
Pàgina 19
  - a. Servei educatiu. Pàgina 20
  - b. Projecte de creació participativa *I, de sobte, l'aigua*. Pàgina 24
  - c. Activitats vinculades. Pàgina 28
  - d. Espai de documentació. Pàgina 29
  - e. Accessibilitat. Pàgina 30
6. CALENDARI DE LA ITINERÀNCIA
Pàgina 31
7. «I, DE SOBTE, L'ATZAR» A TERRASSA
Pàgina 32
8. CRÈDITS
Pàgina 33
9. MÉS INFORMACIÓ
Pàgina 34

1. Presentació de l'exposició a càrrec del Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona

---

El Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona dona suport a les polítiques locals d'art contemporani de la província, amb la missió de promoure la connexió entre la ciutadania i l'art, facilitar-hi l'accés, i contribuir a la crítica, el gaudi, la llibertat, la generació d'idees, la creativitat, l'educació, el coneixement, la salut i el benestar.

El MACBA té per missió fer viure l'art contemporani i, amb una especial atenció, l'art contemporani català. Mitjançant la recerca, la generació de coneixement i la difusió, vol provocar el gaudi i l'interès per l'art i la cultura contemporània, amb la voluntat d'incidir en la transformació de les persones i la societat. El MACBA vol participar en la construcció d'una societat més lliure i amb esperit crític.

Amb «I, de sobte, l'atzar», volem compartir i explorar aquests objectius amb els ajuntaments, els artistes, educadors i altres professionals que participen en la itinerància de l'exposició i, sobretot, amb els seus visitants.

Comissariada per Clàudia Elies, i amb obres dels artistes Joan Brossa, Luz Broto, Joana Cera, Joan Jonas, Teresa Margolles, Martín Llaveneras, Fina Miralles, Joan Ponç, Sergio Prego, Enrique Ramírez, Allan Sekula i Oriol Vilanova, «I, DE SOBTE, L'ATZAR. Incerteses, destins i casualitats en la Col·lecció MACBA» proposa una mirada al concepte d'atzar des de diferents perspectives, llocs o accepcions.

Aquesta mostra s'inscriu en la línia d'exposicions dels darrers anys del nostre Programa d'Arts Visuals, que convida diferents comissaris a explorar temes prou atractius, rellevants i polièdrics —com el malentès, l'entusiasme o les mans— perquè puguin interpel·lar i enriquir tots els visitants.

Com totes les exposicions del Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona, «I, de sobte, l'atzar» ofereix recursos i serveis per als visitants, que inclouen recursos i serveis d'accessibilitat.

I, com a novetat, presentem un projecte de creació participativa a càrrec de Pep Vidal i A Bao A Qu destinat a col·lectius locals, amb la voluntat d'afavorir que totes les persones, amb independència de la seva realitat social o cultural, puguin participar de la cultura. També amb la voluntat que les sales municipals d'exposicions siguin espais per a la vida comunitària en relació a l'experimentació, la innovació i la creació artístiques, d'una banda, i espais per al desenvolupament personal i social dels ciutadans, de l'altra.

2. Presentació de l'exposició a càrrec de la comissària, **Claudia Elies**

Az-zahr era un joc de daus popular a al-Àndalus i en altres regions islàmiques a l'edat mitjana. Sembla que el seu nom, que significa *la flor* en àrab, feia referència a la flor de tarongina que hi havia dibuixada en una de les cares dels daus. El joc consistia a tirar els daus i veure si sortia la cara marcada amb *az-zahr*. Així doncs, aquest seria l'origen etimològic de la paraula **atzar**.

Partint d'una noció tan complexa com és l'atzar, aquesta exposició es planteja transitar per tot allò que atribuïm a la casualitat, al destí o a la incertesa, tot allò que sembla fruit de la contingència. L'exposició «**I, DE SOBTE, L'ATZAR. Incerteses, destins i casualitats en la Col·lecció MACBA**» proposa una mirada sobre el concepte d'atzar des de diferents perspectives, llocs o accepcions. Es planteja des de la irrupció d'un fet abrupte, incontrolable, inesperat. Com un fet que se'ns escapa i que ens és aliè.

Partint de l'arrel comuna, l'atzar, aquest joc de llançar els daus en el seu sentit més etimològic, les peces que es despleguen a l'exposició ens obren a una aproximació que pretén indagar i estendre's a tres nocions vinculades a l'atzar: incertesa, destí i casualitat. S'hi acosten des d'un discurs no lineal on tots els conceptes es van hibridant, trepitjant i contaminant d'una manera gairebé simultània. No hi trobareu un inici ni un final, ni tampoc un recorregut determinat propi. Totes les peces i els conceptes comparteixen aquest principi comú, de la mateixa manera que també comparteixen alguns dels matisos que les allunyen.

La **incertesa** s'aproxima a l'atzar des del dubte, l'imprecís i l'indeterminat. A darrere s'hi amaga una certa voluntat de control, de voler domar el curs dels esdeveniments. Un incert que s'entreveu en l'arlequí que pinta **Joan Ponç** o en la voluntat per intervenir el curs de l'aigua de **Luz Broto**. El trobem també en el castell que **Joana Cera** prova de reconstruir després d'haver-se enfonsat i en l'escultura de **Martin Llavaneras** sobre la força incontrolable de l'atmosfera.

La idea del **destí**, en canvi, apel·la a una força sobrehumana, gairebé divina. Una força que identifiquem en el film d'**Enrique Ramírez**, quan posa en evidència l'atzar o el fat que marca el nostre lloc de naixement. El trobem també en la fortuïtat d'una bala invocada per les fotografies de **Teresa Margolles** i en els retrats d'**Allan Sekula**, que remetent al destí dels combatents d'una guerra.

I per últim, la deriva de la **casualitat** ens apropa a la probabilitat, a allò imprevisit que passa com no esperàvem. Ho escenifiquen les peces de **Joan Jonas** i **Fina Miralles**, que situen el cos davant de diferents fenòmens naturals confiant els seus moviments a factors aliens que no poden controlar; o les postals d'**Oriol Vilanova**, quan apareixen, una vegada i una altra, en mercats de vell. També s'apropen a la noció de casualitat **Sergio Prego** i **Joan Brossa** quan apel·len al joc i a la força provant d'alterar un resultat esperat o probable en accions com ara són saltar o escriure.

Els tres eixos de l'exposició troben correspondència en els versos del poema d'Ausiàs March: *Quant plau a Déu que la fusta peresqua*.¹ Tot i haver estat escrit fa més de cinc segles, manté una vigència plena. En aquesta poesia ja s'aplegaven moltes de les idees que es proposen pensar aquí. *Quant plau a Déu que la fusta peresqua, en segur port romp àncores y ormeig*.² La referència al mar desfent la matèria remet, d'una manera directa, a l'**aigua**, un element que ha anat emergint, de diferents maneres, al llarg de l'exposició. I és que, des de temps antics, l'aigua ha fascinat per la seva força, per la seva resistència a la voluntat humana de controlar-la i per ser un cruel separador de països i vides. Metàfora del canvi incessant, remet també a l'inesperat i a l'incert, elements que ens permeten tancar el cercle i ens retornen a l'inici.

---

¹ March, Ausiàs: *Per haver d'amor vida*. Barcelona: editorial Barcino, 2009.

² «Quan Déu vol que la nau s'enfonsi, a dins d'un port segur s'hi trenquen àncores i veles».

3. Les obres i els artistes

1.

JOAN BROSSA
Ruixat de lletres
1994

Materials diversos
Mides diverses
Col·lecció MACBA. Dipòsit de l'Ajuntament de Barcelona
© Fundació Joan Brossa, VEGAP, Barcelona
Foto: Gustau Nacarino

Un ruixat de lletres o un poema aleatori? Joan Brossa invoca sovint l'element atzar, i en aquest cas ho fa amb lletres que s'escapen del paper, alfabetos invertits i versos lliures. En la seva trajectòria trobem nombroses peces que contenen jocs amb lletres i paraules. Com aquest objecte de 1994, un cel de plàstic d'on plouen lletres que donen forma a un paraigua. Si amb les lletres configurem paraules, amb el paraigua podem revertir el curs natural de l'aigua. No cal dir que l'aigua remet també a la noció d'atzar, un element incontrolable que escapa a les lleis humanes. Al 1987, uns anys abans de produir el seu *Ruixat de lletres*, Joan Brossa escrivia, sobre la poesia visual: «Per a mi, esdevé la poesia experimental pròpia del nostre temps. La recerca d'un nou terreny entre allò visual i allò semàntic».

Joan Brossa
(Barcelona, 1919 - 1998)

L'obra de Joan Brossa abasta la poesia, la prosa, el teatre, el cinema, la música, les arts escèniques, el cabaret i la màgia. D'esperit avantguardista, va ser un dels fundadors del grup Dau al Set. Com a artista plàstic, es va centrar en els poemes objecte i la poesia visual. Brossa dona una dimensió matèrica a la poesia i semantitza l'objecte com una manera d'incorporar la ironia, el joc i la denúncia social, fonamentals en la seva obra. Com a artista políticament compromès, sovint va expressar disconformitat amb el context polític. A Barcelona va deixar el seu llegat més important, la Fundació Joan Brossa - Centre de les Arts Lliures, on es promou l'experimentació artística, tan pròpia de l'artista.

2.

LUZ BROTO

Aumentar el caudal de un río

Aumentar el cabal d'un riu

2014

Impressió de raig de tinta sobre paper, grafit sobre paper i tinta manuscrita sobre paper
Mides diverses

1. Dibuixos de possibles ubicacions de la mànega sobre el territori, amb l'entorn esborrat perquè no sigui reconeixible.
2. Dibuix de situació: el riu, la resclosa i el canal.
3. Fotografies aèries de la zona intervinguda, amb la mànega soterrada.
4. Fotografies del registre diari.
5. Albarà facsímil del material comprat per construir la mànega amb el sistema de transvasament.
6. Fulls de contacte de la llargada de la mànega un cop instal·lada.

Ed. Única. Producció del Centre d'Art La Panera de Lleida. Col·lecció MACBA. Dipòsit de la Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art Contemporani. © Luz Broto. Foto: Luz Broto

L'any 2014, Luz Broto va intervenir el Canal de Serós, a tocar del riu Segre, per retornar al riu l'aigua que hi circula. Va instal·lar una mànega de 200 metres davant de la resclosa, al punt en què, a l'inici del segle XX, s'havia desviat el cabal del riu per abastir una central hidroelèctrica privada que va deixar els regants amb un cabal d'aigua mínim.

Quan es va fer la intervenció, l'administració pública havia renovat a l'empresa el permís d'explotació del riu en les mateixes condicions (60.000 l/s per al canal i 2.000 l/s per al riu) per a cent anys més, quan el cabal del Segre es trobava ja sota el mínim exigit pels estàndards mediambientals. La instal·lació de Broto va aconseguir, fent ús de l'efecte sifó, desviar uns 40 litres cada hora durant uns dies, fins que el manteniment va ser insostenible. La mànega va quedar allà instal·lada, però al cap de set mesos va desaparèixer. El material documental captura el rastre d'una intervenció furtiva que volia reparar, ni que fos simbòlicament, un greuge històric.

Luz Broto
(Barcelona, 1982)

Els projectes de Luz Broto estan vinculats a un espai físic o simbòlic concret. Les seves intervencions i accions, aparentment molt mínimes i sovint quasi imperceptibles, tenen la capacitat d'alterar l'estructura del voltant i capgirar-ne els cicles i el sentit. D'aquí que es treballi a través d'una observació molt precisa de l'entorn. Amb una activitat com a docent a la Universitat de Belles Arts de Barcelona, ha rebut beques i premis destacats. La seva obra forma part de col·leccions com la del MACBA de Barcelona, el MUSAC de Lleó o el MAMBO de Bogotà.

Les obres i els artistes

3.

JOANA CERA
Reconstruir Castells
2017

Porcellana i fusta
47 x 11 x 39,5 cm
Col·lecció MACBA. Dipòsit de l'Ajuntament de Barcelona
© Joana Cera, VEGAP, Barcelona
Fotografia: Diputació de Barcelona, Barcelona 2025.
© Jordi Bardajil Ruiz

Joana Cera construeix un castell de cartes de porcellana i el posa a coure. La cuita l'ensorra de manera fortuïta i incontrolable. L'artista confia en aquesta caiguda lliure provocada per l'escalfor d'un procés que no podrà replicar mai de la mateixa manera. Però l'acció no acaba aquí. Un cop desfet, i damunt les cartes foses, Cera construeix un nou castell invocant, així, l'etern retorn en l'esforç de la reconstrucció a què estem abocats si volem seguir vius. Damunt la ruïna, sap que res es pot repetir dues vegades i que tota previsibilitat és un miratge.

Joana Cera
(Barcelona, 1965)

Joana Cera es va formar en Belles Arts a la Universitat de Barcelona, a la Winchester School of Art de Southampton i a la New Film Academy de Nova York. Amb una pràctica tan diversa com és la seva formació, les propostes que planteja abasten el vídeo, la fotografia, l'escultura i la instal·lació incorporant tècniques que inclouen ceràmica, vidre, porcellana i cera. Les seves peces, subtils i enigmàtiques, indaguen la identitat i el pas del temps sense defugir el repte tècnic i l'exploració dels elements. Sovint, Cera presenta viatges introspectius i obres desconstruïdes que es tornen a reconstruir. Ha exposat en espais de la Fundació "la Caixa", la Fundació Miró de Barcelona i la Fundació Suñol, entre d'altres.

Les obres i els artistes

4.

JOAN JONAS

Wind

Vent

1968

Pel·lícula de 16 mm transferida a vídeo, b/n, sense so, 5 min 40 s

Col·lecció MACBA. Consorci MACBA

© Joan Jonas, VEGAP, Barcelona

A la platja de Long Island, a Nova York, unes figures caminen contra el vent i la neu. N'hi ha que porten màscara, d'altres es posen l'abric i se'l treuen, alguns s'agafen entre ells per no caure i una parella amb uns miralls cosits a la roba busca algun element on reflectir-los. Jonas enregistra un vídeo de pocs minuts amb una imatge granulada en blanc i negre que ens fa confondre la neu amb el mar. La mateixa artista explicava que a l'hora de gravar l'acció no va comptar amb la meteorologia i que res va ser previst. És la força del vent, incontrolable i aleatòria, la que pauta el moviment dels performers.

Joan Jonas
(Nova York, 1936)

Pionera de la performance i el videoart, l'americana Joan Jonas es va formar amb la ballarina Trisha Brown i amb coreògrafs de renom com Yvonne Rainer. Era l'època efervescent del Nova York dels anys seixanta. Jonas incorpora, a les seves accions performàtiques, el dibuix, l'escultura i el cinema experimental. Utilitza elements com miralls, màscares i plomes, que li permeten crear tota mena de jocs visuals. Les seves propostes, escenogràfiques i d'una gran eficàcia visual, van marcar l'art conceptual del moment, l'art videogràfic i el teatre.

5.

TERESA MARGOLLES

40 km

2014

Fotografia cromogènica sobre paper fotogràfic

21 fotografies: 30 x 40 cm c/u

Ed. 5/6 + 1 P.A.

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Dipòsit Álvaro

López de Lamadrid

© Teresa Margolles

Fotografia: Diputació de Barcelona, Barcelona 2025.

© Jordi Bardajil Ruiz

Quaranta quilòmetres és la distància que separa Culiacán de Playa Altata, a la regió de Sinaloa, al nord-est de Mèxic, una de les zones del país més castigades pel narcotràfic. Dos punts connectats per una de les carreteres més perilloses del món, amb nombrosos altars espontanis construïts pels familiars de les persones assassinades pel crim organitzat. Flors, creus, pregàries, fotografies i altres ofrenes se situen allà on va impactar l'atzar d'una bala. Les hi deixen per protegir l'ànima i el record dels éssers estimats. La mort i la pèrdua de la vida contrasten amb el protagonisme dels arbres frondosos, situats gairebé en primer pla. Els grups de narcotraficants s'han dividit la carretera en tres trams, d'aquí que les fotografies estiguin disposades en tres fileres.

Teresa Margolles
(Culiacán, Sinaloa, Mèxic, 1963)

Llicenciada en medicina forense, activista i políticament compromesa, Teresa Margolles treballa al voltant de la noció de denúncia. A través del vídeo, la fotografia i la instal·lació vol visibilitzar les causes i conseqüències de la violència, especialment la que es deriva del narcotràfic i que afecta en gran manera les classes socials més desfavorides del seu país, Mèxic. Als seus treballs hi veiem retratada la mort a mans de la droga, la pobresa i la crisi, així com la passivitat dels governs, incapaços de gestionar la barbàrie social que afecta el país. L'any 2009 va participar al Pavelló Mexicà a la 53a Biennal de Venècia.

Les obres i els artistes

6.

MARTIN LLAVANERAS

Medicane

2019

Acer, formigó, PVC teixit i termoplàstic
2 tanques: 3.500 x 1.900 x 20 cm c/u; 1 termoplàstic: 135 x 110 cm
Col·lecció MACBA. Dipòsit de l'Ajuntament de Barcelona
© Martin Llavaneras
Foto: Cortesia de l'artista

Medicane és la forma abreujada de «Mediterranean Hurricane» [Huracà mediterrani], com es designen els ciclons originats en aquest mar. Amb aquesta paraula, l'artista ens vol parlar del transport de plantes exòtiques, d'ús sobretot ornamental, que arriben a Occident i es trasplanten lluny del seu lloc autòcton. A poc a poc, aquestes plantes han esdevingut habituals en llars i espais de treball. L'artista n'explora la morfologia vegetal en un relleu situat al damunt de tanques metàl·liques. Vol evidenciar les conseqüències d'un transport global que desestabilitza les temperatures contribuint al fet que es desencadenin ciclons tropicals al mar Mediterrani.

Martin Llavaneras
(El Segrià, 1983)

Format a les universitats de Barcelona, el País Basc i Berlín, aquest artista de les terres de Lleida viu i treballa a Barcelona. S'interessa pels processos de circulació i de desgast, i sovint utilitza matèries primeres. A les seves escultures i instal·lacions observa els cicles i les dinàmiques de la matèria per intervenir-les i modificar-ne l'ordre i la gestió. Ha exposat a La Capella de Barcelona i l'Espai 13 de la Fundació Joan Miró. Premiat amb el Premi d'Art Nou de la Sala d'Art Jove de la Generalitat, ha estat resident del CA2M de Móstoles i el MUSAC de León.

Les obres i els artistes

7.

FINA MIRALLES

Relacions. Relació del cos amb l'aigua.

El cos dins del mar

1975/2020

Impressió de raig de tinta sobre paper
1 fotografia: 42 x 42 cm; 2 fotografies: 28 x 42 cm c/u
Col·lecció MACBA. Consorci MACBA. Donació de l'artista
© Fina Miralles

Relacions. Relació del cos amb l'aigua.

El cos amb l'aigua del mar i la sorra

1975/2020

Impressió de raig de tinta sobre paper
3 fotografies: 28 x 42 cm c/u
Col·lecció MACBA. Consorci MACBA. Donació de l'artista
© Fina Miralles

La natura és un dels eixos que travessa l'obra de Fina Miralles. Ja als anys setanta, en un primer accionisme, es va centrar a explorar accions quotidianes com beure aigua, raspallar-se les dents, pujar unes escales o fumar; però també va interactuar amb elements naturals com l'aigua del mar, la sorra, la terra, l'herba o els arbres. Aquestes dues sèries fotogràfiques documenten accions amb aigua del mar en què Miralles lliura el seu cos al mar fins que aquest li arriba al maluc o dialoga amb els peus amb la sorra i el traç, incert, de l'aigua que els cobreix. En les dues ocasions, l'artista ha de fer confiança a la contingència atzarosa de l'aigua i el moviment incessant d'aquest element líquid.

Fina Miralles
(Sabadell, 1950)

Fina Miralles és una de les artistes catalanes de la primera generació d'art conceptual. Si bé ha explorat llenguatges diferents —fotografia, pintura, poesia i acció— tots els seus treballs tenen una vinculació estreta amb la natura i la vida. Les primeres obres, amb accions en l'entorn natural i amb elements quotidians, mostren una forta implicació feminista. Més endavant va optar per tornar a la pintura fins que, amb els anys, va recuperar l'art d'acció. Activa als anys setanta en espais que van impulsar l'art conceptual com la Sala Tres de Sabadell, la Sala Vinçon i l'Espai 13 de Barcelona, l'any 2022 el MACBA va presentar una àmplia retrospectiva del seu treball.

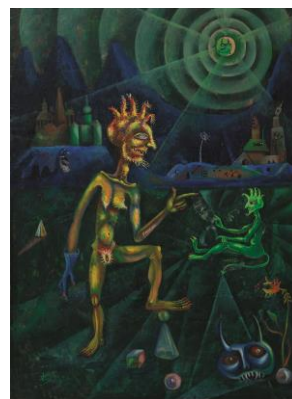
Les obres i els artistes

8.

JOAN PONÇ
Fanafafa Veribú
1950

Oli sobre tela
100 x 72 cm

Col·lecció MACBA. Dipòsit de la Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art. Antiga Col·lecció Salvador Riera
© Joan Ponç, VEGAP, Barcelona
Foto: FotoGasull

L'arlequí és una figura molt habitual en Joan Ponç, i sovint funciona com un autoretrat. No sabem qui són aquests dos personatges arlequinats que responen als noms de Fanafafa i Veribú. Al pintor li agrada inventar noms per als seus personatges fantàstics. Bufons malignes? Éssers endimoniats? Figures oníriques? Sense dents i amb uns dits exageradament llargs, somriuen amenaçadors. Amb la nocturnitat i els colors brillants propis de l'artista, Ponç construeix una escena inquietant que incorpora objectes de la màgia i l'astrologia com l'esfera, el quadrat o el con. Geometries que apunten, alhora, al món de les idees tot situant l'artista en el lloc del profeta i atribuint-li el do de predir el futur.

Joan Ponç
(Barcelona, 1927 - Saint-Paul-de-Vence, França, 1984)

Joan Ponç pintava de nit, mentre la resta dormien. Quan era petit, si els pares el volien castigar el tancaven en un soterrani fosc. Un dels pintors catalans més representatius de les segones avantguardes va ser capaç de crear un univers personal ple de simbolisme i surrealisme. Un món oníric de profecies i visions habitades per éssers fantàstics i sovint turmentats. La seva obra, personalíssima i inquietant, s'associa a la dimensió més fosca dels somnis. Fou influït per Joan Miró i, juntament amb Antoni Tàpies, Modest Cuixart, Joan-Josep Tharrats i el filòsof Arnau Puig, el 1948 van fundar el grup Dau al Set. Després d'una estada a París, va viure al Brasil durant quasi una dècada fins que la malaltia el va fer tornar a Catalunya.

Les obres i els artistes

9.

SERGIO PREGO
Tetsuo, Bound to Fail
Tetsuo, condemnat a fracassar
1998

Vídeo monocal, color, so, 17 min 30 s
Ed. 7/10
Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Obra adquirida
gràcies al Taller de la Fundació
© Sergio Prego

Aquesta obra fa referència a la pel·lícula de ciència-ficció *Tetsuo: The Iron Man*, del director japonès Shinya Tsukamoto. L'artista es presenta com un superheroi sobrevolant la zona de Bilbao. Prego va enregistrar salts, llançaments a l'aire i explosions de pintura, d'aigua o de foc. Quaranta càmeres disposades en cercle gravaven les accions. Després, va editar el material filmic perquè es pogués veure en 360 graus i va deixar visibles els talls entre fragments, un recurs que té l'efecte de suspendre l'acció. Les imatges semblen congelar moments irreal: hi veiem escultures líquides, salts impossibles i situacions inexistentes que, en algun cas, semblen anar contra les lleis de la física. En totes, hi preval l'atzar.

Sergio Prego
(Sant Sebastià, 1969)

Forma part de la generació d'artistes bascos de tradició escultòrica i performativa de finals dels anys noranta. El seu treball gira al voltant del cos i del gest en relació amb l'espai que l'envolta. El cos li fa comprendre i mesurar l'espai i, des d'aquí, entendre la pràctica escultòrica. Es va formar en els seminaris i tallers impartits per Juan Luis Moraza, Ángel Bados i Txomin Badiola al Centre d'Art Arteleku, que van tenir una gran incidència en el context basc. A finals dels anys noranta es va traslladar a Nova York —hi va viure gairebé una dècada— i va poder treballar a l'estudi de l'artista italià Vito Acconci. L'any 2019, juntament amb Itziar Okariz, va ser l'encarregat de dur a terme el Pavelló Espanyol a la 58a Biennal de Venècia.

10.

ENRIQUE RAMÍREZ

Cruzar un muro

Travessar un mur

2012

Vídeo monocanal, color, so, 5 min 43 s

Ed. 1/5

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Col·lecció LOOP

Barcelona. Dipòsit Screen Projects

© Enrique Ramírez

«Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, fins i tot el propi, i a retornar-hi.» Partint de l'article 13 de la Declaració Universal dels Drets Humans, Enrique Ramírez construeix un relat filmic amb tres personatges que esperen en una oficina d'immigració mentre els revisen els papers. Mentrestant, una veu en off llegeix la carta que el cap indi Seattle va adreçar al president dels Estats Units el 1855 quan aquest els va voler comprar les terres. Quan s'obre la porta, però, en lloc de la suposada oficina de torn, l'espai es transforma en una superfície que sura al mar. Asseguts a les cadires, els protagonistes segueixen esperant damunt l'aigua un destí indeterminat. A cavall entre la realitat i la ficció, nocions com espera, viatge, dret, frontera i origen són evocades amb una gran força poètica i política. *Cruzar un muro* va ser enregistrat a la Laguna de Aculeo, a Xile, l'any 2012.

Enrique Ramírez

(Santiago de Xile, 1979)

Format en música i cinema a la seva ciutat natal i a la National des Arts Contemporains-Le Fresnoy a França, viu i treballa entre París i Santiago de Xile. Ramírez valora les històries dins de les històries i les ficcions que enllacen països i èpoques, com també els miratges entre el somni i la realitat. Les seves instal·lacions de vídeo i fotografies giren sovint al voltant del mar i el moviment. Un mar que es presenta com a escenari històric i de ficció, un espai de memòria, viatge i moviments migratoris. Sense renunciar a un cert lirisme i calidesa, s'adreça així a un dels grans reptes del món contemporani. La seves peces s'han exposat al Pavelló Internacional de la 57a Biennal de Venècia i formen part de col·leccions d'arreu del món.

11.

ALLAN SEKULA

Prayers for the Americans (I)

Oracions pels americans (I)

1999-2004

Projecció de diapositives

Dimensions variables

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Obra adquirida

gràcies a David Armengol

© The Estate of Allan Sekula

Sekula va retratar escenes familiars d'Hannibal, una ciutat de Missouri, als Estats Units. Mostren accions quotidianes en moments de lleure. Tot i la seva aparença pacífica, es tracta d'una de les societats més bel·licistes del món, i Sekula no va triar el lloc a l'atzar. A Hannibal hi va néixer Mark Twain, autor del conte *The War Prayer* [Oració de guerra], que inspira aquesta peça. Escrit l'any 1898, s'ambienta a l'església del poble, on el clergue fa una missa el dia abans que els soldats marxin al front per demanar que Déu els protegeixi. De sobte, un dels assistents s'aixeca i demana a Déu allò que tothom pensa però ningú diu: que els ajudi a destrossar, assassinar i acarnissar-se contra l'enemic.

Allan Sekula

(Erie, Estats Units, 1951 - Los Angeles, 2013)

Sekula va ser cineasta, fotògraf i crític de fotografia. La seva carrera es va desenvolupar sobretot a Los Angeles, ciutat on es va instal·lar procedent de la seva Pennsilvània natal. Va treballar com a docent a la Universitat de Califòrnia a San Diego i al California Institute of the Arts. Amb una producció en fotografia social i documental, la seva obra ve marcada per l'activisme social i una mirada política. Li interessen les geografies mentals i físiques del capitalisme avançat, així com les seves contradiccions, i per això sovint fotografia la classe treballadora.

Les obres i els artistes

12.

ORIOL VILANOVA

Còpies

2000 – en procés

Postals. Materials diversos

Dimensions variables

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Obra
adquirida gràcies a Agrolimen

© Oriol Vilanova

Fotografia: Diputació de Barcelona, Barcelona
2025.

© Jordi Bardajil Ruiz

Desplegada a manera d'arxiu a la paret, se'ns mostra una enorme selecció de postals amb una única temàtica: l'arc de triomf. Un símbol de poder utilitzat històricament per commemorar triomfs militars i que és present a moltes ciutats. A través de la repetició i l'exhibició quasi enciclopèdica, l'artista es vol qüestionar com expliquem el passat i els relats hegemònics de la història. Aquesta peça té data d'inici però no de final, ja que l'artista segueix compilant postals d'arcs de triomf per anar-les enviant al MACBA. Així, serà l'atzar i l'element l'aleatori els que determinaran quantes en trobarà els propers anys i si n'hi haurà de repetides. Es tracta, doncs, d'una mostra o un fragment d'una col·lecció creixent.

Oriol Vilanova
(Manresa, 1980)

Oriol Vilanova parteix de la recol·lecció i la compilació. Habitual dels mercats de vell, on troba objectes i postals per a la seva col·lecció personal, el seu treball es desplega com un gran arxiu que posa en tensió construccions historiogràfiques oferint nous relats. Les postals són un element recurrent en les seves propostes. Formen part del seu mètode de treball, proper al de l'arxiver i l'historiador, però són també un element expositiu: Vilanova les exposa com si fossin un atlas o una gran enciclopèdia. A la seva exposició a la Fundació Tàpies de Barcelona l'any 2017, n'hi va incloure a prop de 27.000. Vilanova ha rebut beques i premis nacionals i internacionals, i ha exposat en espais com el Palais de Tokyo de París, la Fundació Joan Miró de Barcelona o el Centro de Arte Dos de Mayo de Móstoles. Ha estat seleccionat per representar Espanya a la 61a Biennal de Venècia.

4. La comissària

Claudia Elies (Barcelona, 1990) és graduada en història de l'art per la Universitat de Barcelona i la Università degli studi di Bologna, i en teoria de l'art per la Goldsmiths, University of London. A Barcelona ha treballat al MACBA per a l'exposició «Poesia Brossa», va ser coordinadora de la Galeria Estrany de la Mota, responsable del Programa d'Arts Visuals del Centre Cívic Can Felipa i directora del Festival Art Nou.

En els seus projectes curatorials i de pensament —desplegats en forma d'exposició, publicació o text—, ha treballat qüestions com la lògica del temps, els llegats i la tradició o l'amistat. D'entre ells, en destaquen: «Sobre las sombras», per a BAR project de Barcelona (2020), «Raíces por Defecto», a la Sala de Arte Joven de Madrid (2021), o «Archivo-Río», en el marc de la Beca Ribera, a Irún (2022). Actualment dirigeix el Centre d'Art Fabra i Coats de Barcelona.

5. Serveis al visitant

Amb la voluntat d'oferir serveis i recursos que permetin contextualitzar i aprofundir en les temàtiques i els plantejaments de cada projecte, i alhora garantir-ne l'accessibilitat per a tothom, les exposicions itinerants del Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona posen a disposició del públic diversos serveis al visitant, que inclouen recursos d'accessibilitat.

Els serveis al visitant de l'exposició «I, de sobte, l'atzar» són: servei educatiu, activitats vinculades, un projecte de creació participativa, recursos olfactius, espai de documentació i catàleg.

I els recursos d'accessibilitat: dossier de textos en lectura fàcil; dossier de textos en Braille, macrocaràcters, i reproduccions d'obres en relleu; guia cognitivament accessible; videoguia per a persones amb sordesa; audioguia per a persones amb ceguesa; interpretació en llengua de signes; serveis educatius adaptats per a grups concertats de persones amb Alzheimer i altres demències, acompanyades pels seus cuidadors i/o familiars; i serveis educatius adaptats a altres necessitats; i recursos olfactius.

Aquest apartat descriu els següents punts:

- a. Servei educatiu
- b. Projecte de creació participativa *I, de sobte, l'aigua*
- c. Activitats vinculades
- d. Espai de documentació
- e. Accessibilitat

A. Servei educatiu

Els serveis educatius de les exposicions itinerants del programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona:

- S'encarreguen a professionals especialistes en art i educació.
- S'adrecen i s'adapten a diferents segments de públic: individual, familiar, escolar i grups específics (entitats, esplais, gent gran, etc.).
- Tenen en compte l'accessibilitat.
- Adopten el format de visita dinamitzada, visita dialogada, visita performativa o taller experimental.
- Tenen per objectius generals:
  - Estimular la curiositat i l'interès per l'art contemporani i per les temàtiques, per les obres i pels artistes de cada exposició.
  - Donar a conèixer artistes contemporanis de referència del panorama català i internacional.
  - Oferir eines de coneixement, contextualització i anàlisi.
  - Propiciar l'aproximació a la creació contemporània com un espai per a la reflexió i el pensament.
  - Promoure la recepció activa, la participació, el respecte, l'associació d'idees, l'experimentació, el pensament crític i la creativitat.
  - Donar confiança per a l'aproximació autònoma a l'art contemporani i als àmbits de reflexió que posa en joc (socials, polítics, econòmics, científics, etc.).
  - Compartir el gaudi per l'aprenentatge.

El servei educatiu de l'exposició «I, de sobte, l'atzar»:

Objectius específics:

- Generar un espai de diàleg i reflexió compartida al voltant de les obres d'art i posar-les en relació amb les nostres experiències quotidianes.
- Reflexionar sobre conceptes relacionats amb l'atzar: l'incert, l'aleatori, la casualitat, el destí, etc.
- Descobrir el paper de l'atzar en l'obra i el procés de creació de diversos artistes visuals contemporanis.
- Fer experiència activa i creativa de les problemàtiques vinculades a la incertesa, l'imprevist, etc. Reflexionar, també, sobre la voluntat humana de dominar el que és incontrolable (la força de la natura, la incertesa del futur, etc.).

Serveis al visitant

- Analitzar la relació de les obres de l'exposició amb la crisi climàtica i el pensament descolonial.
- Reflexionar sobre què és un museu i què és una col·lecció.
- Generar un diàleg sobre els límits i les possibilitats d'una col·lecció d'art contemporani com la del MACBA.

Activitats per a diferents tipologies de públics:

- **«Un llenç blanc, obert a la incertesa»**

Visita dinamitzada per a grups de primària, d'ESO, batxillerat i cicles formatius

Durada: 1 h 30 min

Aquesta visita proposa un recorregut actiu per descobrir com l'art contemporani ens pot ajudar a pensar la incertesa, a jugar amb l'inesperat i a reflexionar sobre els límits del control.

Abans d'entrar a la sala, farem una petita activació a l'exterior que, de fet, dona títol a la visita. Sortirem als voltants del museu i, com qui para una trampa subtil, enganxarem una cartolina a terra, deixant-la a mercè de l'atzar. Aquest llenç blanc, exposat al vent, a les petjades o al no-res, capturarà allò que passi —o no passi— mentre nosaltres som dins, un registre atzarós del temps compartit.

A l'interior, el diàleg amb les obres de la Col·lecció MACBA ens plantejarà preguntes sobre l'aleatori, el destí i la casualitat. Parlarem de com artistes com Joan Jonas, Joan Brossa o Martin Llaveneras han incorporat l'atzar als seus processos creatius i quines formes de coneixement s'obren quan renunciem a tenir-ho tot sota control.

Per acabar, encetarem l'activitat «Tota postal té un destí», inspirada en l'obra *Còpies* d'Oriol Vilanova. Cada participant crearà una postal a partir de retalls de paraules i imatges extretes a l'atzar d'un diari del dia. Aquestes postals, nascudes de la intuïció i la memòria de la visita, es convertiran en missatges viatgers: seran enviades al proper museu on l'exposició farà parada. Com un arxiu col·lectiu i en moviment, recolliran les traces de totes aquelles persones que, com nosaltres, un dia es van aturar a mirar l'atzar de prop.

- **«Deixar-se endur per l'atzar»**

Visita dinamitzada per a famílies amb infants a partir de 6 anys (preferiblement)

Durada: 1 h 30 min

El joc i l'atzar tenen una llarga història. A partir de preguntes, observacions i dinàmiques, reflexionarem sobre com el món que ens envolta està ple d'elements que no podem preveure: una fulla que trobem pel camí, una trobada inesperada, un núvol que esclata sense avís. I explorarem com els artistes han jugat a incorporar aquests fets incontrolables en les seves obres.

Serveis al visitant

Descobrirem que molts d'ells han deixat que el vent, la pluja o la gravetat guiïn la seva manera de treballar, i ens preguntarem com nosaltres també vivim, dia rere dia, coreografies improvisades amb el món. Al llarg de la visita, compartirem les pròpies experiències amb la casualitat i l'imprevist, obrint espais de conversa entre grans i petits.

Per acabar, plantejarem l'activitat «Tota postal té un destí», una proposta senzilla i poètica que convida cada família a crear una postal a partir del collage, un record viatger de la nostra visita.

- **«Coreografies de l'incert: l'atzar en l'art contemporani»**

Visita comentada i dialogada per a adults (a partir de 16 anys)

Durada: 1 h

L'atzar és, potser, una de les idees més suggerents de la nostra cultura. Ens parla de l'anhel de dominar l'incontrolable i de la por del que no es pot preveure, però també d'una fascinació antiga per allò que s'esmuny pels marges, per allò que no s'explica amb normes ni mapes. Aquesta visita proposa una immersió a través de diferents obres contemporànies que treballen —conceptualment i formalment— amb la incertesa, la casualitat i el destí.

Posarem en diàleg el gest artístic amb l'imprevist: la col·laboració amb forces naturals com el vent, el joc amb l'error o la repetició mecànica com a estratègia. Artistes com Joan Jonas, Sergio Prego o Oriol Vilanova ens permetran obrir interrogants sobre la noció de control, però també sobre com expliquem la història, i sobre el rol de l'atzar en els relats hegemònics i els petits gestos quotidians. La visita es desenvoluparà a partir de la conversa amb el grup, fent florir les connexions entre les obres i les vivències personals de les persones participant

- **«Submergir-se en el record: l'atzar en les nostres vides»**

Visita comentada i dialogada per a persones amb Alzheimer i altres demències (amb cuidadors o familiars)

Durada: 1 h (durada flexible)

A vegades, una imatge, una paraula, una olor o una textura poden obrir una porta inesperada cap al record. Aquesta visita, pensada especialment per a persones amb Alzheimer i altres demències, parteix de la idea que el record pot ser una forma d'atzar: apareix sense avisar, es filtra per sensacions i s'activa sovint des del cos més que des de la raó.

Amb aquesta mirada, proposem un recorregut pausat per una selecció acurada d'obres de l'exposició, centrant-nos en les que apel·len als sentits, la quotidianitat i l'experiència viscudes. La conversa amb el grup es farà a partir d'impressions senzilles, evocacions i diàlegs oberts, amb el suport de l'educador i adaptant el llenguatge i el ritme a les necessitats del grup.

Conceptualització i disseny: A Bao A Qu i Martí Madaula

Realització: A Bao A Qu i altres professionals

Serveis al visitant

- **A Bao A Qu** és una associació cultural i sense ànim de lucre —fundada l'any 2004— que treballa per fomentar el gaudi de l'art i la cultura entre infants i joves de tots els contextos socioeconòmics i geogràfics, amb una atenció especial als que viuen en entorns desfavorits. La seva acció també vol contribuir a la innovació educativa a través de l'art, la creació i la cultura, i potenciar el valor transformador de la pràctica artística com a motor de millora social. A més, forma professorat en el potencial pedagògic de les arts i contribueix a fer que escoles i instituts esdevinguin motors culturals, sobretot en contextos amb un teixit cultural especialment feble.

Entre els reconeixements obtinguts per l'entitat destaquen el Premi Ciutat de Barcelona 2015 en Arts Visuals, el Premi Pepón Coromina de l'Acadèmia del Cinema català 2021, el Premi de l'Associació Catalana de Crítics d'Art (ACCA) en Educació 2020, el Premio Cidade de Ourense 2017, el Grant for EU Media Literacy Programs de l'Evens Foundation 2013 i el Reconeixement Infància 2009 de la Conselleria d'Acció Social i Ciutadania.

<https://www.abaoaqu.org/ca>

- **Martí Madaula Esquirol** (Sabadell, 1996) és artista i educador. Graduat en Belles Arts per la Universitat de Barcelona, ha cursat un màster en arts visuals a la LUCA School of Arts de Gant (Bèlgica), així com un màster en cinema, vídeo, nous mitjans i animació a la School of the Art Institute of Chicago.

La seva primera pel·lícula, *The Living Wardrobe*, es va estrenar a Visions du Réel l'any 2024. Ha presentat els seus treballs en exhibicions individuals com «L'armari vivent» (Prats Nogueras Blanchard, 2024), «Tough, Reliable and Almost Cuddly» (SITE 280 Gallery a Chicago, 2023), «To Recover the Bedsheets from Manchester» (Museu d'Art de Sabadell, 2021) o «Stronger than Air, Thinner than Ice» (Astronomical Observatory of UGent, 2019), entre d'altres. També ha participat en mostres col·lectives a la galeria Àngels Barcelona, a Roca Umbert Fàbrica de les Arts de Granollers o a la Sala d'Art Jove de Barcelona, entre altres espais. I el 2021 va publicar el llibre *Com conquerir l'espai*.

Sempre parteix de l'observació d'allò més proper, i aquest enfocament sovint el condueix a analitzar els espais que habita, les seves múltiples cases, convertint-los en matèria de reflexió i creació.

www.martimadaula.hotglue.me

B. Projecte de creació participativa *I, de sobte, l'aigua*

El projecte està concebut com una obra de creació participativa entre l'artista i científic **Pep Vidal** i diversos **col·lectius dels municipis que acullen l'exposició**, i compta amb la mediació d'**A Bao A Qu**. Gira al voltant de l'aigua i l'atzar, i es va desenvolupant a partir dels contextos locals, municipi a municipi.

I, de sobte, l'aigua té com a objectiu afavorir que les sales municipals d'exposicions i els museus locals amb programació estable d'art contemporani esdevinguin, no només espais per a l'art, la cultura, la formació i el pensament, sinó també espais per a la vida comunitària en relació amb l'experimentació, la innovació i la creació artístiques, d'una banda, i espais per al desenvolupament personal i social dels ciutadans, de l'altra.

Aquesta iniciativa del Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística també obeeix a la voluntat de desenvolupar accions dins el marc estratègic de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona a favor dels drets culturals. És a dir, dels drets humans que reconeixen la diversitat cultural i el dret de les persones a participar en la cultura.

Destinatari:

- Col·lectius locals, preferiblement amb risc d'exclusió cultural i/o social (dones migrades, escoles de segones oportunitats, grups d'alfabetització, joves vulnerables, aturats de llarga durada, persones grans, col·lectius de persones amb discapacitats sensorials —auditives, visuals—, agrupacions excursionistes, astronòmiques, meteorològiques, etc.).

Objectius generals:

- Oferir espais per a la creació participativa amb artistes de referència i col·lectius locals en risc d'exclusió cultural i/o social en línia amb els drets culturals, és a dir, els drets humans que fan referència a la diversitat cultural i el dret de les persones a participar de la cultura.
- Posar en valor tot tipus de coneixements, tant si són de tipus acadèmic com no, i la seva complementarietat.
- Posar en valor el coneixement vinculat a l'art i a l'experiència col·lectiva.
- Promoure i generar situacions i contextos que estimulin la innovació i la creativitat artístiques de col·lectius ciutadans en diàleg amb un artista.
- Propiciar la reflexió crítica.
- Afavorir que les sales municipals d'exposicions i els museus locals amb programació estable d'art contemporani esdevinguin, no només espais per a l'art, la cultura, l'aprenentatge i el pensament, sinó també espais per a la vida comunitària en relació a l'experimentació, la innovació i la creació artístiques, d'una banda, i espais per al desenvolupament personal i social dels ciutadans, de l'altra.

Objectius específics:

- Complementar, re-significar i amplificar els plantejaments de l'exposició itinerant del Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona «*I, DE SOBTE, L'ATZAR. Incerteses, destins i casualitats en la Col·lecció MACBA*» de manera singularitzada a cada un dels municipis participants.

- Explorar, a nivell local, la relació entre l'art, la ciència i el territori a partir d'un dels temes que travessa tota l'exposició: l'aigua.
- Crear una peça artística participativa amb col·lectius locals.

Proposta artística:

El plantejament inicial és que vivim en un món d'incerteses i, per tant, d'alguna manera, en un món d'atzar. L'aigua, tan present en l'exposició, és també, en part, fruit de l'atzar. De fet, que hi hagi aigua a la Terra podem dir que és fruit de l'atzar. I és que encara no hem trobat cap altre planeta que tingui aigua en els mateixos estats com té en el nostre. I no només és atzarosa la presència d'aigua a la Terra, sinó també el fet de com hi està, com es distribueix. El mateix cicle de l'aigua obeeix a l'atzar. La proposta artística d'A Bao A Qu i Pep Vidal gira, doncs, al voltant dels conceptes aigua i atzar.

Les accions que es desenvoluparan a cada municipi són:

- Sessió de treball 1 introductòria sobre l'aigua i l'atzar, sobre el control i el descontrol, que anirà del general al concret i que prepararà una primera "expedició" al municipi.

Pel que fa a les qüestions generals, es començarà amb una presentació divulgativa per compartir la recerca científica que s'ha fet i que es fa, tant a Catalunya com a fora, sobre diferents temes essencials relacionats amb l'atzar i l'aigua. Què ens ensenyen les matemàtiques, la física, la química i la geografia sobre l'atzar i sobre la relació entre l'atzar i l'aigua?

Es tractaran temes com les sèries temporals per predir el temps, la dinàmica de fluids per conèixer la trajectòria de l'aigua en diferents territoris, o la geometria fractal per entendre els núvols i els flocs de neu. També es presentaran algunes peces i intervencions artístiques que treballen sobre l'aigua, l'atzar, el control i el descontrol.

En aquesta primera sessió també es començarà a introduir l'horitzó de la peça artística i del procés participatiu.

Pel que fa als aspectes concrets, es parlarà esment sobre allò que passa en aquell lloc concret (cada municipi) i no passa a cap lloc més, a causa de l'atzar i el control i descontrol de l'aigua. En aquest sentit, es plantejarà una "sessió d'expedició" per a la propera sessió de treball. Per preparar-la, es farà una exploració breu de l'orografia del municipi. Per on anaven o van els rius, on es formen els núvols, etc. També s'identificaran els "motius" geogràfics que regeixen, d'alguna manera, l'atzar en la meteorologia local, i s'explicarà com s'ha controlat l'aigua en aquest lloc concret. Amb mapes de la zona, es plantejarà una sortida d'observació per a la següent sessió de treball.

Es plantejaran, en definitiva, temes, eines i estratègies d'exploració científica i artística.

- Sessió de treball 2 consistent en fer una expedició per explorar l'aigua i l'atzar, el control i el descontrol, a cada municipi. S'organitzarà una petita "excursió" per recórrer alguns punts importants del municipi en relació als plantejaments de la sessió 1 sobre l'atzar i el control de l'aigua.

Serveis al visitant

Possibilitats: Anar del punt més alt al més baix del municipi, visitar la depuradora, visitar el centre d'investigació sobre l'aigua, visitar el dipòsit d'aigües, mesurar la longitud parcial d'un riu i la seva forma, passar per tots els ponts d'un municipi sense repetir-ne cap i tornar al punt d'inici, visitar l'estació meteorològica o el servei meteorològic local, visitar la dessalinitzadora, etc. També es pot explorar la connexió amb altres municipis.

El projecte serà diferent a cada municipi perquè es desenvoluparà a partir de les característiques dels col·lectius participants i de les singularitats de cada municipi (orografia, història, etc.). Tot plegat determinarà tant el contingut teòric del bloc de la sessió 1 com el tipus d'expedició de la sessió 2.

- Sessió de treball 3 centrada en el desenvolupament creatiu. Els participants treballaran sobre diferents maneres de "collir aigües": bassal, regadora, pluges, galleda, roba estesa, bugaderies, aixeta, aire condicionat, saurí, etc.

A escala estructural, se seguirà la mateixa estructura d'un riu: afluents i afluents (més grans i petits i petits) que fan el riu. A partir dels dos blocs anteriors, es farà un bloc de creació en cada un dels municipis. Cada municipi tindrà el seu bloc específic (els afluents) i, part d'aquest bloc de creació s'anirà acumulant en la peça final (el riu).

A la sala d'exposicions hi haurà elements per fer present el procés de creació compartida: per una banda, elements processuals acumulatius i, per l'altra, l'estructura que anirà acollint la peça. S'apunten a continuació:

- Els elements acumulatius són: un calendari de pluges, trajectòries de persones i d'aigües atzaroses, l'últim núvol que ha passat per sobre del museu / sala d'exposicions i altres núvols visitants, i una estació de treball de les accions amb els col·lectius.
- La peça artística és una peça escultòrica que contindrà els volums de les diferents aigües recollides a cada municipi. El projecte/acció consisteix a treballar sobre aquestes aigües atzaroses, ja sigui recollint-les, mesurant els seus volums, analitzant-les, etc. Aquestes accions poden ser molt diverses i en gran mesura seran dirigides pel mateix grup o col·lectiu que es formi. Al final de cada una d'aquestes anàlisis, s'agafarà una mostra d'aigua, s'etiquetarà i es posarà adequadament a l'estructura escultòrica amb la resta de peces.

Serveis al visitant

Pep Vidal
(Rubí, 1980)

Artista i físic, llicenciat en matemàtiques i doctor en física per la UAB, la seva pràctica explora la relació entre art, ciència i tecnologia a través de processos de mesura, observació i documentació. Ha exposat, entre d'altres, a l'IVAM (València), al Kunsthaus Baselland (Basilea) i al MNAC i a la Fundació Joan Miró (Barcelona).

Guardonat amb la Beca Botín i la Beca Leonardo BBVA, ha estat resident a la Rijksakademie (Amsterdam) i a Hangar (Barcelona). Actualment és professor de física a la UAB i del grau de Belles Arts a BAU, i resident a Experimentem amb l'Art (Barcelona). El seu treball recent investiga conceptes com el buit, la llum i les interaccions infinitesimals.

A Bao A Qu: Vegeu el punt 3.A. Servei educatiu

C. Activitats vinculades

El Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona promou l'organització d'activitats vinculades específiques per a cada municipi on es programen les seves exposicions itinerants. Aquestes activitats es conceptualitzen i es dissenyen a partir dels interessos, les necessitats i les potencialitats de cada context local, i els tècnics municipals d'arts visuals poden escollir les que més els interessin d'una bateria de propostes o bé en proposar-ne de noves.

«I, DE SOBTE, L'ATZAR. Incerteses, destins i casualitats en la Col·lecció MACBA» ofereix diferents tipologies d'activitats vinculades a càrrec de la comissària, artistes i altres professionals convidats.

- Visita comentada a «I, DE SOBTE, L'ATZAR. Incerteses, destins i casualitats en la Col·lecció MACBA», a càrrec de **Claudia Elies**, comissària de l'exposició.
- Projecció de la pel·lícula *No compteu amb els dits* de Pere Portabella, amb conversa posterior entre **Maria Canelles** i Claudia Elies.
- Conversa sobre la pràctica de l'artista, amb **Luz Broto**, artista, i Claudia Elies.
- Taller d'especulació matèrica per a infants, amb **Mercedes Pimiento**, artista.
- Taller de creació d'art generatiu a través del cos en moviment per a joves (sense ordinadors), a càrrec de **Mònica Ríckik**, artista.
- Conversa sobre màgia i alquímia a partir de l'obra Joan Ponç, amb **Caterina Almirall**, comissària, i **Pilar Bonet**, crítica d'art.
- Taller de performance sobre l'activació del cos en l'espai a través de la veu, amb **Noela Covelo Velasco**, artista.
- **Conferència performativa «És escriptor si no és persona?»**, un projecte de **Cosines Llunyanes** (Estampa, Josep Pedrals, Eulàlia Guarro i Maria Farràs).
- **Physis II**, projecte sonor i performatiu amb música, tecnologia, cocreació i improvisació. A càrrec d'**Edurne Arizu** —composició, interpretació amb acordió, pedals d'efectes i producció en Ableton Live—, **Fèlix Pastor** —disseny de NaN-ai (algorisme creat ad-hoc), programació en Max for Live i interpretació en directe No-input—, i **Enric Gaus**, disseny de NaN-ai (algorisme creat ad-hoc), programació en SuperCollider i interpretació en directe.

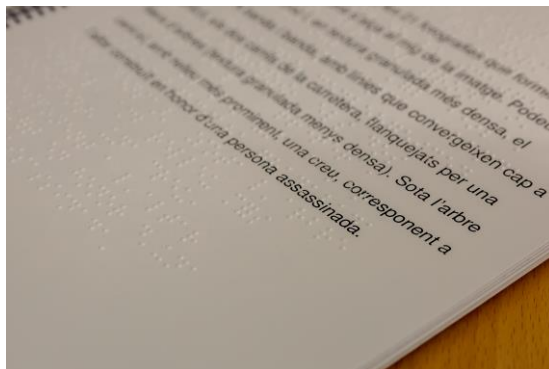
D. Espai de documentació

1. BROSSA, Joan, *Atzar i Màgia*, El Prat de Llobregat, 1990.
2. BROSSA, Joan, *POESIA BROSSA*, Barcelona: MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona, 2018.
3. BROTO, Luz, *Posar-se al lloc de l'altre*, Granollers: Museu de Granollers, Ajuntament de Granollers, 2022.
4. CERA, Joana, *Abandonar unas llaves, aceptar otras* Fundación Santa María de Albarracín 2009.
5. CHÉJOV, Antón 'El billete de Loteria' a *Cuentos completos: 1880-1885*, Páginas de Espuma, 1887, (2013).
6. CORREDOR-MATHEOS, José, *Joan Ponç*, Madrid: Publ. del Ministerio de Educación y Ciencia, 1973.
7. DELIBES, Miguel, *El Camino*, Austral: Barcelona, 2006.
8. GARCÉS, Marina, *El temps de la promesa*, Anagrama: Barcelona, 2023.
9. GIMÉNEZ, Regina, *Geo-Gràfics*, Editorial Zaorí: Barcelona, 2021.
10. JONAS, Joan, *Good Night, Good Morning*, Editorial: MoMA (Museum of Modern Art), 2024.
11. K. DICK, Philip, *Loteria Solar*, Minotauro: Barcelona, 2021.
12. MALLARMÉ, Stéphane, *Un coup de dés jamais n'abolira le hasard*, 1987.
13. MARÇAL, Maria Mercè, *Cau de llunes*, Proa: Barcelona, 1977.
14. MARCH, Ausiàs, *Per haver d'amor vida*, Editorial Barcino: Barcelona, 2009.
15. MARGOLLES, Teresa, *El Testigo* Museo Centro de Arte Dos de Mayo, 2010.
16. MARTIN LLAVANERAS, Xavier, *Turba Turbo*, La Capella, 2020.
17. MIRALLES, Fina, *Soc totes les que he sigut*, Barcelona: MACBA, Museu d'Art Contemporani de Barcelona, 2020.
18. PREGO, Sergio: *Sergio Prego : 22 enero - 7 marzo 2009*, Galería Soledad Lorenzo, Madrid, 2009.
19. RAMÍREZ, Enrique, *En busca del viento perdido*, Toluca éditions, 2023.
20. SOLÀ, Irene, *Canto jo i la muntanya balla*, Anagrama: Barcelona, 2019.
21. TWAIN, Mark, *The War Prayer*, 1989.
22. VILANOVA, Oriol, *Diumenge*, Barcelona: Fundació Antoni Tàpies, 2017.

E. Accessibilitat

Amb la voluntat de garantir l'accessibilitat de les exposicions a tothom, i amb l'assessorament de l'especialista **Guillem Martí**, el Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona posa a disposició del públic d'aquesta exposició diversos recursos:

- Dossier de textos en lectura fàcil.
- Dossier de textos en braille i en macrocaràcters, amb imatges d'obres en relleu.
- Orientacions d'accés per a persones amb discapacitat visual
- Guia d'anticipació cognitivament accessible.
- Audioguia per a persones amb ceguesa.
- Videoguia per a persones amb sordesa.
- Servei d'interpretació en llengua de signes per a visites comentades, serveis educatius i activitats vinculades (grups concertats).
- Serveis educatius adaptats per a persones amb Alzheimer i altres demències, acompanyades pels seus cuidadors i/o familiars (grups concertats).
- Serveis educatius adaptats a altres necessitats (grups concertats).
- Recursos olfactius:
  - Olor de tarongina, vinculada a l'origen etimològic de la paraula atzar (*az-zahr*).
  - Olor de pluja, vinculada a l'obra *Ruixat de lletres* (1994) de Joan Brossa.
  - Olor de mar, vinculada a l'obra *Wind* (1968) de Joan Jonas.
  - Olor de riu, vinculada a l'obra *Aumentar el caudal de un río* (2014) de Luz Broto.

6. Calendari de la itinerància

---

1. Manresa

Centre Cultural el Casino
Del 7 de novembre de 2025 a l'11 de gener de 2026

2. Martorell

Muxart. Espai d'Art i Creació Contemporanis
Del 23 de gener al 29 de març de 2026

3. Terrassa

Sala Muncunill
Del 10 d'abril al 14 de juny de 2026

4. Ripollet

Centre Cultural de Ripollet
Del 18 de setembre al 8 de novembre de 2026

5. Badalona

Sala Josep Uclés. Centre Cultural El Carme
Del 19 de novembre de 2026 al 17 de gener de 2027

6. Vilafranca del Penedès

Sala dels Trinitaris
Del 29 de gener al 29 de març de 2027

7. Vilanova i la Geltrú

Centre d'Art Contemporani La Sala
Del 9 d'abril al 13 de juny de 2027

8. Vic

Centre Cultural Joan Triadú
De l'1 de juliol al 5 de setembre de 2027

9. Granollers

Museu de Granollers
Del 17 de setembre al 7 de novembre de 2027

10. Mataró

Museu de Mataró
Del 18 de novembre de 2027 al 23 de gener de 2028

7. «I, DE SOBTE, L'ATZAR» a Terrassa

Itinerància 3

Del 10 d'abril al 14 de juny de 2026

Sala Muncunill

Plaça de Didó, 3

08221 Terrassa

937 397 080

promocio.cultural@terrassa.cat

terrassacultura.cat/

IG [@terrassacultura](https://www.instagram.com/terrassacultura)

Horari: de dimarts a divendres, de 16 a 20 h; dissabtes, d'11 a 14 h i de 16 a 20 h; diumenges, d'11 a 14; dilluns i festius, tancat

INAUGURACIÓ I PRESENTACIÓ DE L'EXPOSICIÓ

Presentació a càrrec de **Claudia Elies**, comissària de l'exposició

Divendres 10 d'abril, a les 18 h

SERVEI EDUCATIU

VISITES COMENTADES PER A ADULTS

«Coreografies de l'incert: l'atzar en l'art contemporani»

Dissabtes 18 d'abril, a les 12.30 h, i 16 de maig, a les 18 h

Dimecres 3 de juny, a les 18 h. Amb servei d'interpretació en llengua de signes (LSC).

VISITA FAMILIAR «DEIXAR-SE ENDUR PER L'ATZAR»

Visita dinamitzada per a famílies amb infants a partir de 6 anys (preferiblement)

Dissabte 30 de maig, a les 12 h

ACTIVITAT VINCULADA

CONVERSA SOBRE MÀGIA I ALQUÍMIA A PARTIR DE L'OBRA JOAN PONÇ

Amb **Caterina Almirall**, comissària, i **Pilar Bonet**, crítica d'art

Dimarts 12 de maig, a les 18.30 h (45 min. de conversa + 45 min. de visita dialogada a l'exposició)

PROJECTE DE CREACIÓ PARTICIPATIVA I, DE SOBTE, L'AIGUA

El projecte està concebut com una obra de creació participativa entre l'artista i científic **Pep Vidal** i diversos col·lectius dels municipis que acullen l'exposició, també compta amb la mediació d'**A Bao A Qu**. Gira al voltant de l'aigua i l'atzar, i es va desenvolupant a partir dels contextos locals, municipi a municipi.

A Terrassa hi participa alumnat de 3er i 4art d'ESO de l'INS Blanxart i l'INS Torre del Palau.

Tant les visites del servei educatiu com les activitats vinculades són gratuïtes

Places limitades

Per a les visites de grup amb servei educatiu, cal concertar dia i hora al 937 397 080 o a promocio.cultural@terrassa.cat

8. Crèdits

«I, DE SOBTE, L'ATZAR. Incerteses, destins i casualitats en la Col·lecció MACBA» és una exposició itinerant, entre 2025 i 2028, organitzada pel **Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona**, amb la col·laboració del **MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona** i els municipis que l'acullen: **Badalona, Granollers, Manresa, Martorell, Mataró, Ripollet, Terrassa, Vic, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú.**

Ideació i producció

Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona

Itinerància

Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona i ajuntaments participants

Comissariat

Claudia Elies

Artistes

Joan Brossa, Luz Broto, Joana Cera, Joan Jonas, Teresa Margolles, Martin Llaveneras, Fina Miralles, Joan Ponç, Sergio Prego, Enrique Ramírez, Allan Sekula i Oriol Vilanova

Disseny del servei educatiu

A Bao A Qu i Martí Madaula

Realització del servei educatiu

Martí Madaula i altres professionals

Disseny del projecte de creació participativa I, de sobte, l'aigua

A Bao A Qu i Pep Vidal

Realització del projecte de creació participativa I, de sobte, l'aigua

Pep Vidal, A Bao A Qu i col·lectius locals

Activitats vinculades

Comissària, artistes i altres professionals

Recursos olfactius

Fundación Ernesto Ventós

Elements expositius

Croquis

Embalatges

Feltrero División Arte

Marc

Marc Imatge

Impressions

CòpiaLab
Síntesis Digital

Adaptació de l'exposició a cada centre expositiu

Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística, amb la col·laboració de la Gerència de Cultura de la Diputació de Barcelona i la comissària, Claudia Elies

Correus

MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Transport i embalatge

Feltrero División Arte

Muntatge

Feltrero División Arte

Assegurança

SBG Broker de Seguros

Coordinació i producció de l'edició

Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional de la Diputació de Barcelona

Disseny gràfic

Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional de la Diputació de Barcelona

Adaptació de textos

comissarials
Cristina Masanés (a excepció dels signats)

Assessorament en accessibilitat

Guillem Martí

Dossier en Lectura Fàcil

Associació Lectura Fàcil

Dossier en braille, macrocaràcters i imatges en relleu

Touch Graphics Europe

Guia d'anticipació cognitivament accessible

Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística i Aprenem Autisme

Videoguia per a persones amb sordesa

Maud Gran Format / Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional de la Diputació de Barcelona

Audioguia per a persones amb ceguesa

Maud Gran Format / Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional de la Diputació de Barcelona

Interpretació en llengua de signes

Diversos professionals

diba.cat/ca/web/oda/expoatzar

#ExpoAtzar

9. Més informació

Servei de Premsa de la Diputació de Barcelona

Beatriu Sanchis sanchismm@diba.cat 696 95 92 50

Ajuntament de Terrassa

Josep Manel Martínez Sante Premsa@terrassa.cat 937 397 005 Ext.5005

Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística

Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona

oda.artsvisuals@diba.cat